

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 1,— złoty. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tym podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lin. wiersz 30 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. Prenumerata płatna z góry. Ogłoszenia płatne natychmiast. — Wydawca, drukarni i nakładem: Władysława Wesolowskiego w Nowem. Odpowiedz. przyjmuje: Władysł. Wesolowski, Nowe.

Nr. 12.

Nowe, sobota 25-go marca 1939 r.

Rok XVI.

Z dnia.

— Zwiększenie się przyrostu naturalnego w Polsce i w innych państwach europejskich. Ostatnie dane statystyczne za trzeci kwartał ub. roku, dotyczące przyrostu naturalnego w Polsce i w szeregu państw europejskich, wykazują zwiększenie się przyrostu, w porównaniu z analogicznym okresem 1937 roku, w nast. krajach: Polska, Holandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (z Austrią) oraz Włochy.

Najwyższy przyrost naturalny w tym okresie wykazuje Holandia, mając 12.9 osób pro mille. Na drugim miejscu znajduje się Polska z przyrostem 12.0 na 1000 mieszkańców (III kwartał 1937 roku — 11.5), na dalszych zaś: Bułgaria — 11.7, Litwa — 10.5, Włochy — 9.3, Niemcy — 8.0, itd.

Zmniejszenie przyrostu naturalnego zanotowano w Bułgarii (z 12 na 11.7), na Węgrzech (z 7.2 na 6.5), oraz we Francji (z 1.7 na 1.4), przy czym w tym państwie, jako jedynym spośród europejskich, zanotowano w II-im kwartale całkowite zahamowanie przyrostu naturalnego.

— Wzrost obiegu pieniężnego. Ogólny obieg pieniężny w Polsce na dzień 28 lutego br. wynosił 1.800 miln. zł, gdy na 28 lutego ub. r. 1.438 miln. zł. Obieg pieniężny podniósł się przeto o 362 miln. zł.

— Sprawa 50-groszowej opłaty w lokalach po północy. Związek Restauratorów Polskich przesłał do dyrekcji Funduszu Pracy memoriał w sprawie 50-groszowej opłaty w lokalach, pobieranej od konsumentów po godzinie 24-tej. Wpływ z omawianego podatku wynosi rocznie ok. 500.000 zł, przy czym suma ta jest przelewana na Fundusz Pracy.

W memoriale wysunięto projekt zniesienia powyższej opłaty, a zastąpienia jej przez wprowadzenie opodatkowania dotychczas wolnej sprzedaży piwa, dokonywanej przez piwiarnie, które opłacają jedynie świadectwa handlowe IV kategorii.

Nadmienić należy, że piwiarni takich istnieje na terenie kraju kilkadziesiąt tysięcy.

— Handel wyrobami tytoniowymi. Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 27. II. 1939 r. zwolniło z urzędu od obowiązku nabycia świadectw przemysłowych na r. 1939 przedsiębiorstwa, zajmujące się na zasadzie umów zawartych z Polskim Monopolem Tytoniowym, poczynając od dnia 1. III. br., wyłącznie drobną sprzedażą wyrobów tytoniowych (tylko konsumentom) na obszarze gmin wiejskich, jeżeli osiągnięta przez nie w r. 1939 przewiżają brutto ze sprzedaży tych wyrobów nie przewyższy kwoty 300 zł w stosunku rocznym.

Praga i Monachium oglądane z Zachodu.

Reakcja uczuciowa Zachodu na ostatnie wypadki, na bezpośrednie czy pośrednie wchłonięcie znacznej większości obszaru dawnej Czechosłowacji przez Niemcy, jest pod względem uczuciowym podobna i solidarna z tym, że Paryż, bardziej wystawiony na niebezpieczeństwo, używa mocniejszych akcentów, Londyn natomiast mówi wprawdzie to samo, ale wyraża się oględniej. Z politycznego punktu widzenia jednak ważniejsze są rozumowania i wnioski wyciągane w kołach politycznych i prasowych. Rzucają one światło na kształtowanie się sytuacji tutaj, gdyż wnioski, wyprowadzone w sprawie położenia światowego, muszą się odbić również na ocenę wypadków poprzednich tych, którzy byli ich współautorami i wpłynąć na metody stosowane w przyszłości. Inaczej mówiąc, wypadki w Pradze i Bratysławie mogą wywrzeć wpływ na rozwój wypadków politycznych w Anglii i Francji i odbić się na sytuacji p. p. Chamberlaina i Halifaxa, Daladier i Bonnet'a, którzy uchodzą za współautorów polityki, zwanej ogólnie monachijską, od układów zawartych w Monachium.

Ostatnie wydarzenia — tak się tutaj mówi — wskazują wyraźnie, że pp. Chamber-

lain i Daladier mogli sobie byli wtedy oszczędzić pośpiesznej podróży do Monachium i napięcia nerwowego, towarzyszącego doniosłej konferencji i nieuchronnym w takich okolicznościach targom. Pocóż targowano się o granice nowej, okrojonej Czechosłowacji, po co określano rozmiary pierwszego podziału tego państwa i wentylowano sprawę gwarancji obszarów, które po tym podziale miały stanowić terytorium republiki czechosłowackiej, skoro w rezultacie Niemcy pod różnymi pozorami i na raty wchłonęły znaczną większość tego, co stanowiło była republika? Ustępstwa, poczynione w Monachium przez premierów Anglii i Francji, miały uratować pokój, zaspokoić apetyty niemieckie na okres dłuższy, a ci, którzy się na nie zgodzili, powołali się na prawo narodów do stanowienia o sobie, którego nie można odmówić Niemcom sudeckim. Dziś Niemcy wyszły daleko poza te ramy terytorialne i programowe. Monachium została przekreślona, a tym samym krytyka postępowania jego współautorów stanie się znacznie ostrzejsza.

Mówi się tu dalej o świetnej strategii dyplomatycznej Niemiec, przypominającej ich metody stosowane w czasie wojny światowej, a polegającej na przetrucaniu wielkich sił z jednego frontu na drugi i na markowaniu ofenzywy na froncie chwilowo słabszym i mniej ważnym, aby przeciwnik nie mógł się zorientować, z której strony nastąpi uderzenie. Dodaje się jednak w tym miejscu, że mimo wszystko zręczne stosowanie przez długi czas tych metod nie uchroniło Niemiec przed podpisaniem pokoju w Wersalu.

Pytanie dalsze brzmi, w jaki sposób ukształtuje się ofenzywa bloku faszystowskiego nad morzem Śródziemnym, czy rzeczywiście była ona tylko w znacznej części zasłoną dymną, mającą ułatwić dokonanie nowej zdobyczy na Wschodzie i czy Hitler zdobył znówu prymat nad Mussolinim, tak w realizowaniu swoich zadań, jak i w zmieniającym się układzie sił, w którym przewaga sojusznika niemieckiego nad włoskim zwiększa się ustawicznie dzięki dokonywanym wciąż zdobyciom?

O Czechach mówi się w tutejszych kołach politycznych z wielkim współczuciem, jako o narodzie, którego wskrzeszona niepodległość po latach 20-tu na nowo złożona została do grobu. Podkreśla się przy tym niezwykle wprost, może nawet zbyt daleko idący realizm polityki i postawy duchowej Czechów, którzy unikają ryzyka i starają się możliwie szybko przystosować do każdej nowej, nawet najgorszej dla nich sytuacji. Dodaje się jednak przy tym, że naród ten wykazał ogromną odporność w ramach obrony swoich tradycji narodowych i języka, co nie zmieni się i w nowym, z pewnością nadal ciężkim, okresie.

Na zachowanie się Sowietów, na oświadczenia Stalina i londyńskiego ambasadora sowieckiego, zwraca się tu pilnie uwagę. Deklaracje te — tak się tu twierdzi uzupełniają się wzajemnie. Stalin był urażony, że w ostatnim okresie Zachód pozostawił Sowiety na uboju, pragnie rekompensaty za to pominięcie i wybitniejszego współdziałania w razie nowej kooperacji. Życzliwe względnie gesty pod adresem Niemiec mają uplastyczyć tę sytuację i powiększyć znaczenie Sowietów w oczach państw zachodnich.

A wreszcie niewątpliwie minus, którym dla państw demokratycznych jest zagłada Czechosłowacji, mimo wszystko nie wywołuje tutaj bezwzględnie pesymizmu. Podkreśla się,

że wypadki polityczne są następstwami sytuacji poprzednich, owocami dawnych czynów i zaniedbań. To, co się dzieje obecnie, stało się dlatego, że w okresie poprzednim Anglia i Francja były mniej przygotowane zarówno militarnie, jak i psychicznie, a Stany Zjednoczone trzymały się na uboju. Obecnie pod wszystkimi tymi względami zaszła radykalna zmiana, ale następstwa tej zmiany wyrażą się dopiero w przyszłości.

Dwie metody.

Polityka niemiecka, jak to każdy, bez względu na swoje sympatie i założenia, przyznać musi, odniosła w latach ostatnich szereg bardzo wielkich sukcesów wzmacniających potęgę Rzeszy i czyniących z niej żywioł, który, jak dotąd, narzuca światu rytm swojej ekspansji i stale się groźny, dla bliższych i dalszych partnerów wielkiej gry politycznej. Tempo aneksjonistycznej ofenzywy niemieckiej wzrasta ustawicznie. Można by powiedzieć, iż ostatnio nie ma już dnia bez nowej zdobyczy. W takiej chwili samo przez się nasuwa się pytanie, jakie jest istotne źródło dotychczasowych sukcesów niemieckich?

Nie leży ono w przewadze sił materialnych i moralnych narodu niemieckiego i jego sprzymierzeńców nad innymi państwami. Wielokrotnie już dowodzono i dokumentowano faktami i zestawieniami, że państwa demokratyczne, z Anglią, Francją i Stanami Zjednoczonymi na czele, dysponują większą siłą potencjalną, wojskową, a tym bardziej ekonomiczną od Niemiec i ich współników. Nie można również mówić o przewadze moralnej, po stronie Niemiec, wyrażającej się w większej gotowości działania dla sprawy zbiorowej i w większym natężeniu patriotyzmu.

Istota rzeczy leży w tym, że oba walczące ze sobą bloki działają na zupełnie odmiennych platformach. Dla obecnych władców Niemiec jedynym motorem jest sukces, jedynym narzędziem jest siła. Wszystko, co się znajduje poza tymi czynnikami stanowi maskę, stanowi prowizorium, czy dywersję. Niemcy obecne wysuwają hasła, jak długo im one są wygodne, aby przejść do innych, gdy te stare spełniły już swoją rolę. Przeżyło się więc w tych dniach hasło zbierania Niemców pod dachem jednego państwa, gdyż Niemcy sięgnęły po władzę nad ludami odmiennymi pochodzeniem, kulturą i językiem. Hasło stanowienia o sobie narodów używane było ustawicznie, jak długo chodziło o uprawianie agitacji przy pomocy mniejszości niemieckiej w innych państwach. Obecnie przechodzi na emeryturę, skoro przyczyna się w tej czy innej formie włączyć do Rzeszy inne narody.

Trwało czas dłuższy zanim zachodnie demokracje zdały sobie sprawę z metod stosowanych przez Hitlera. Teraz dopiero pp. Chamberlain i Halifax spostrzegli, że dali się wyprowadzić w pole w Monachium i że wszelkie targi o granice i formuły prawne nie miały żadnego znaczenia, skoro jeden z partnerów nie zamierzał nigdy traktować ich poważnie. Ten, kto pragnie postępować w myśl prawa i zobowiązań, pozostaje zawsze w tyle za przeciwnikiem, dla którego nic, poza sukcesem, nie ma znaczenia. Państwa zachodnie są zawsze spóźnione o jeden problem, o jedną sprawę. Jeszcze nie załatwiły się na platformie prawnej z kwestią włączenia Czech, a już wybuchła sprawa Słowacji, i jeszcze nie wyszła farba drukarska na temat tej ostatniej sensacji, gdy znów aneksja Kłajpedy zaskoczyła świat. Metoda zaskakiwania opinii światowej i państw innych przez Niemcy polega również na różnorodności stosowanych metod, w czym politycy niemieccy przejawiają wielką pomysłowość. Gra zastosowana w stosunku do dr. Schuschnigga przy pomocy p. Seyss-Inquarta, była zupełnie odmienna od presji, wywartej na dr. Hachę, aby zrezygnował z niepodległości swego państwa i z metod, użytych wobec przywódców słowackich, aby dwudniową zaledwie niepodległość słowacką otrzymać od nich w prezencie. Ponieważ Litwinów wyraził obiekcie czy dr. Hacha miał prawo zrezygnować z niepodległości czeskiej, wobec tego dyplomacja hitlerowska przyjęła do wiadomości to zastrzeżenie i zażądała nie od prezydenta Litwy, ale od sejmiku litewskiego zgody na aneksję Kłajpedy.

Na Pomorzu nie będą stosowane ryczałty od podatku dochodowego.

W pierwszej połowie marca zostały opublikowane przepisy rozporządzenia Ministra Skarbu o poborze podatku dochodowego w formie ryczałtu na lata podatkowe 1939-40 (Dz. Ust. Rzpl. 17-103-39). Ostatni paragraf wyżej wspomnianego rozporządzenia stwierdza, że obowiązuje ono „na całym obszarze Państwa z wyjątkiem województw poznańskiego i pomorskiego, górnośląskiej części woj. śląskiego, pow. działdowskiego woj. warszawskiego oraz ziem odzyskanych w r. 1938”. Treść tego przepisu jest wyraźna i dowodzi, że między innymi również na Pomorzu nie będą stosowane ryczałty od podatku dochodowego dla drobnych płatników.

Takie skonstruowanie przepisów ziemie zachodnie odczuły szczególnie dotkliwie, tym bardziej, że interesowały się one żywo sprawą zryczałtowania podatku dochodowego dla drobnych płatników, uważając formę tę za uproszczoną i mniej uciążliwą, a jednak odpowiadającą wymogom sprawiedliwego opodatkowania. Nie wiadomo, co wpłynęło na takie ujęcie sprawy przez Ministerstwo Skarbu, jeżeli jednak miałyby to być względy pobieranego na wyżej wymienionych terenach dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego, to można stwierdzić, że nie są to względy na tyle ważne i niemożliwe do uregulowania, ażeby pozbawiać ziemie zachodnie dobrodziejstw ryczałtu podatku dochodowego.

Wychodząc z tego założenia szereg towarzystw, należących do Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu, powzięło uchwały protestacyjne w tej sprawie.

Siły zbrojne mocarstw zachodnich.

W czasie pokoju Francja posiada pod bronią 36 dywizji, Wielka Brytania — 19, Niemcy — 51, Italia — 45. W ludziach wyraża się to następująco: Francja — 480.000, Anglia — 227.000, Niemcy — 615.000, Italia — 500.000. W razie wojny sytuacja zmienia się nieco, albowiem Francja może wystawić 2 mil. żołnierzy, Anglia — 532.000, Niemcy — 1.230.000, a Italia — milion. Oczywiście, dotyczy to pierwszego okresu po wypowiedzeniu wojny, bo zasadniczo wszystkie te kraje posiadają znacznie większą liczbę obywateli, zdolnych do służby wojskowej, a mianowicie: Francja — 10 milionów, Anglia — 5 miln. Niemcy — 14 milionów i Italia — 7 milionów.

Jeśli idzie o uzbrojenie, w chwili obecnej sytuacja wygląda następująco: Francja posiada 2.000 czołgów, 35.000 karabinów maszynowych i 9.000 armat. Te same pozycje wyglądają następująco dla pozostałych trzech państw: Anglia — 1.500, 10.000 i 2.000, Niemcy — 3.500, 50.000 i 14.000, Italia — 3.000, 30.000, i 10.000.

2.134 miliony ludzi żyje na kuli ziemskiej.

Nie ma nic bardziej płynnego od liczby mieszkańców globu ziemskiego. Ostatni raz zbadano gruntownie liczbę mieszkańców Ziemi w r. 1937. Badania przeprowadził instytut demograficzny Ligi Narodów. Statystyka ta wykazuje, aż do odwołania, 2 miliardy 134 miliony istot ludzkich, co stanowi wzrost o 18 milionów w stosunku do poprzedniego roku. Zgorą połowa ludzi zamieszkuje Azję, a mianowicie: 375 milionów w Indiach, 450 miln. w Chinach i 72 miln. w Japonii. Europa posiada tylko 397 milionów mieszkańców, Stany Zjednoczone A. P. 131 miln., a Ameryka Południowa 90 milionów.

10 centimów za zatrzymanie autobusu.

Dyrekcja autobusów paryskich obliczyła, że każde zatrzymanie autobusu kosztuje 10 centimów. Ogólna liczba wozów na 22 liniach zatrzymuje się przy prawie milionie punktów dziennie. Gdyby więc skasowano tylko 10 proc. przystanków, zaoszczędzono by 10.000 franków dziennie, czyli 3.650.000 franków rocznie! Taki jest zamiar dyrekcji, bo z centimów powstają miliony franków.

Oburacz trzymając filiżankę

jest taka ciężka, ale też taka dobra, zawieca bowiem

Kawę Słodową Kneippa

Zaprowiantowanie olbrzymia morskiego.

Olbrzym morski w rodzaju „Normandie” czy „Queen Mary” z swoim tysiącem pasażerów stanowi niemal całe miasteczko, to też nakarmienie wszystkich mieszkańców takiej pływającej wyspy w czasie reisu jest zadaniem niezwykle skomplikowanym. Oto dla orientacji kilka cyfr dotyczących prowiantu na francuskim transatlantyku „Normandie” w czasie reisu do Nowego Jorku: 14.500 kg. mięsa, 5.000 kg. ryb, 5.500 kg. drobiu, 42.000 butelek wyborowego wina, 13.000 litrów zwykłego wina, 900 kg. sera, 3.200 kg. owoców, 10.270 kg. mąki, 33.500 kg. jarzyn, 3.000 kg. masła, 2.850 kg. cukru, 4.000 litrów mleka i 65.300 jaj...

Pałac Elizejski i jego mieszkańcy.

Septennat prezydenta Lebrun'a dobiega kresu w pierwszych dniach kwietnia ma się odbyć obiór następcy. Ze względu na sytuację międzynarodową zastanawiano się podobno nad sprawą odłożenia wyborów i przedłużenia mandatu prezydenta Lebruna. Takie wersje pojawiły się w prasie francuskiej.

Prezydent Lebrun, wybrany w 1932-ym roku, rezyduje, jak wszyscy jego poprzednicy, w pałacu Elizejskim, siedzibie reprezentanta Republiki od roku 1871-go. Pierwszym prezydentem był Adolf Thiers, po nim Mac Mahon, Felix Faure, Emile Loubet, Fallieres, Poincare, Deschanel, Millerand, Doumergue, Doumer.

Obecny prezydent wybrany został w Wersalu większością 633 głosów na 717 głosujących w Zgromadzeniu Narodowym.

Pałac Elizejski, siedziba Głowy Państwa, przechodził rozmaite koleje, goszcząc od XVII-go wieku w swych murach przedstawicieli różnych rządów wraz z biegiem historii Francji. W 1718 roku wybudował pałac hr. d'Evreux na tym samym miejscu, gdzie później powstała dzielnica arystokratycznych siedzib, Saint-Honore. Później właścicielką pałacu d'Evreux stała się markiza de Pompadour, która przebudowała go i rozszerzyła. Nabyty przez króla Ludwika XVI-go, stał się pałacem siedzibą księżny Bourbon i otrzymał nazwę Elysee-Bourbon. Po rewolucji zmieniła kilkakrotnie właścicieli, aż w roku 1805 przechodzi w ręce ks. Joachima Murata szwagier Napoleona. W 1815 roku rezydują kolejno w pałacu Elizejskim zwycięzcy z pod Waterloo: książę Wellington, car Aleksander I.

Rok 1848 sprowadza nowego rezydenta-księcia Ludwika Napoleona. Tu przygotowuje on zamach stanu i w 1852 roku opuszcza pałac Elizejski przenosząc się do Tuilierion już jako cesarz Napoleon III. W 1870 roku instaluje się w pałacu kwatery werbunkowa ochotników, w 1871-ym roku rezydują tu Prusacy przez dobę.

Ostrzegam

każdego mojej żonie Bronisławie Zajączkowskiej coś dawać w towarach lub pożyczając gotówkę.

Paweł Zajączkowski
Nowe, Targowisko 7.

Pocztówki świąteczne

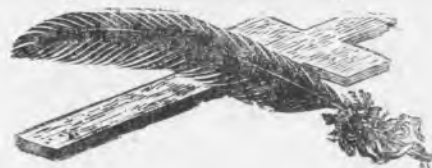
w wielkim wyborze poleca

W. Wesółowski.

Papier do pisania

w pięknym wyborze poleca

W. Wesółowski.

Dnia 20 marca br. rozstał się z tym światem nasz drogi kolega

ś. p.

WŁADYSŁAW ZAWISZEWSKI
w 52 roku życia.

Dla uczczenia pamięci naszego drogiego kolegi odbędzie się w dniu 28. III. 1939 r. o godzinie 9-tej nabożeństwo żałobne w tut. kościele parafialnym.

Koledzy.

Płaszczki wiosenne

MODELE JUŻ NADESZŁY!

WIELKI WYBÓR!

BARDZO TANIO!

Rynek 25

W. JAŹDŹEWSKI, Nowe

Telefon 15

BŁAWATY. KONFEKCJA. GALANTERIA. OBUWIE.